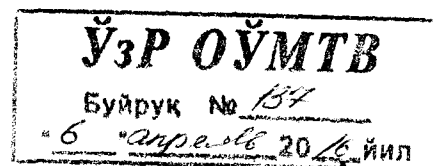

**Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги**

**5231300 – Пенсия иши бакалавриат
таълим йўналишининг малака талаблари**

Тошкент

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАИ ВА КИРИТИЛГАИ:

- Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълимини Ривожлантириш маркази;
- Тошкент молия институти.

2. ТАСДИҚЛАИГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАИ:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2016 йил « 6 » *апрел* даги 134- сонли буйруғи.

3. ЖОРИЙ ЭТНЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур малака талабни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналишининг умумий тавсифи	4
1.1.	Қўлланиш соҳаси	4
1.2.	5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи	4
2.	5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.1.	Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.2.	5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари	7
3.	5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	9
3.1.	Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	9
3.2.	5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми	11

1. 5231300 – Пенсия иши бакалаврият таълим йўналишининг умумий тавсифи

5231300 – Пенсия иши бакалаврият таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи олий таълимнинг ўқув режа ва фан дастури асосида амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотлари тўлиқ ўзлаштирган, яқуий давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «бакалавр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат иамунасидаги расмий хужжат(лар) берилади.

Ўқув режа ва фан дастурининг меъёрий муддати ва мос малака (даража)си 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режа ва фан дастурининг муддати ва битирувчиларининг малака (даража)си

Ўқув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даража)	Ўқув режа ва фан дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Бакалавриятнинг ўқув режа ва фан дастури	Бакалавр	4 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. Малака талаб **5231300 – Пенсия иши** бакалаврият таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Ресубликаси ҳудудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Олий таълим муассасаси мазкур бакалаврият таълим йўналиши бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда малака талаб асосида ўқув режа ва фан дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга деб ҳисобланади.

1.1.3. Малака талабнинг асосий фойдаланувчилари:

– мазкур таълим йўналиши бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул олий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари;

– таълим йўналишининг ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

– ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув-услубий бошқарма бошлиғи, декалар ва кафедра мудирлари);

– битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация ва имтиҳон комиссиялари;

– олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органилар;

– олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли давлат органилари;

– таълим йўналишини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган абитуриентлар ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. 5231300 – Пенсия иши бакалаврият таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи

1.2.1. 5231300 – Пенсия иши бакалаврият таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

5231300 – Пенсия иши бакалаврият таълим йўналиши – фан ва иқтисодий соҳадаги йўналиш бўлиб, у иенсия иши, давлат мақсадли жамгармалари фаолияти ва жамгариб

бориладиган пенсия таъминотини ташкил қилиш, бюджет тизими бюджетлари, касса, ҳисоб-китоб, ғазначилик иши, бюджетдан молиялаштириш, молиявий назорат, давлат молиявий ресурсларини бошқаришга оид бўлган масалаларни ҳал этиш методлари ва усулларининг мажмуасини ўз ичига қамраб олади.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.2. 5231300 – Пенсия иши таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари:

- Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, унинг ҳудудий ва маҳаллий бўлинмалари;
- Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқарп Пенсия жамғармаси ва унинг ҳудудий бўлинмалари;
- Ўзбекистон Республикаси Марказий банки;
- Ўзбекистон Республикаси акциядорлик тижорат Халқ банки ва бошқа тижорат банклари;
- ижтимоий соҳа муассасалари, ташкилотлари ва уларнинг юқори бошқарув органлари;
- давлат мақсадли жамғармалари;
- давлат ҳокимияти органлари;
- турли мулк шаклидаги корхоналар;
- молия-банк соҳасида хизмат кўрсатувчи ташкилотлар;
- молия-кредит бозорларида фаолият юритувчи муассасалар.

5231300 – Пенсия иши таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолияти қуйидагиларни қамраб олади:

- давлат пенсия таъминоти ва жамғариб бориладиган пенсия таъминоти фаолиятини ташкил этиш;
- ижтимоий соҳа муассасалари ва ташкилотларининг молиявий-хўжалик фаолиятини ташкил этиш, таҳлил қилиш ва самарали бошқариш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш;
- пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари бюджетлари лойиҳасини тузиш, улар ресурслари ҳажми ва шаклланиш манбаларини аниқлаш, иқтисодий кўрсаткичларини таҳлил қилиш;
- давлат пенсиялари ва ижтимоий нафақаларни тайишлаш, ҳисоблаш ва тўлашни ташкил этиш;
- пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармаларни ижросини ташкил этиш, улар бюджетлари прогнозларини ишлаб чиқиш ва харажатларини режалаштириш;
- пенсия таъминоти тизимидаги ислохотларнинг асосий йўналишлари ва уларни амалга ошириш механизмларини ишлаб чиқиш;
- пенсия тизимининг фаолияти бўйича халқаро тажрибаларни таҳлил қилиш ва хусусий пенсия фондларини ташкил этишнинг ҳуқуқий асосларини шакллантириш ва такомиллаштириш;
- пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари фаолияти самарадорлиги юзасидан ҳулосалар чиқариш ва унга баҳо бериш.

1.2.3. 5231300 – Пенсия иши таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари

- молиявий-иқтисодий;
- ҳисоб, таҳлил ва назорат;
- ташкилий-бошқарув;
- илмий-тадқиқот;
- педагогик (умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими тизимида);
- консалтинг хизмати фаолияти ва шу қабиларни ўз ичига олади.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Таълим йўналиши бўйича тайёрлашган бакалаврлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг маиёатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томоидан аниқланади.

1.2.4. Таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий мослашув имкониятлари

Таълим йўналиши бўйича бакалавр педагогик қайта тайёрлашдан ўтгандан сўнг ўрта махсус, касб-хунар таълим муассасаларида махсус фанларни ўқитиши мумкин.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари

5231300 – *Пенсия иши* бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалавр касбий тайёргарликдан кейин **5A231301** – *Пенсия иши* магистратура мутахассислиги бўйича икки йилдаи кам бўлмаган муддатда ўқишни давом эттириши мумкин. Шуингдек, ўриатилган тартибда мустақил тадқиқотчилик асосида илмий-тадқиқот ишлариин олиб бориши мумкин.

2. 5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар:

– дунёқараш билан боғлиқ тизимли билимларга эга бўлиши, гуманитар ва ижтимоий-иктисодий фанлар асосларини, давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёиларни мустақил таҳлил қила олиш;

– Ватан тарихини билиши, маънавий, миллий ва умумиисоний қадриятлар масалалари юзасидан ўз фикрини баён қила олиши ва илмий асослай олиш, миллий истиқлол ғоясига асосланган фаол ҳаётий нуктаи назарга эга бўлиш;

– табиат ва жамиятда кечаётган жараён ва ходисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, табиат ва жамият ривожланиши ҳақидаги билимларни эгаллаши ҳамда улардан замонавий илмий асосларда ҳаётда ва ўз касбий фаолиятида фойдалана билиш;

– инсонинг бошқа инсонга, жамиятга ва атроф-муҳитга муносабатини белгиловчи ҳуқуқий ҳамда маънавий мезоиларни билиши, касбий фаолиятида уларни ҳисобга ола билиш;

– ахборот йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, ўз касбий фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиш;

– тегишли бакалавриат таълим йўналиши бўйича рақобатбардош умумкасбий тайёргарликка эга бўлиш;

– яиги билимлариин мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиш;

– соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида илмий тасаввур ҳамда эътиқодга, ўзини жисмоий чиниқтириш кўникмаларига эга бўлиши лозим.

Бакалавр:

– таълим йўналиши бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;

– тегишли бакалавриат таълим йўналиши доираснда танлаган мутахассислик бўйича магистратурада олий таълимни давом эттиришга;

– кадрлариин қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб таълими олиш учун тайёрланадилар.

2.2. 5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари

Молиявий-иқтисодий фаолиятда:

– давлат пенсия таъминоти ва жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тизимини бошқариш, бюджет-солиқ соҳасини ислоҳ қилиш бўйича Ўзбекистон Республикаси қонуларини, ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатларини билиш;

– Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари бюджетларининг асосий иқтисодий кўрсаткичларини ҳисоб-китоб қилиш учун зарур дастлабки маълумотларни тайёрлашда иштирок этиш;

– Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари бюджетлари прогнозларини ишлаб чиқиш мақсадида молиявий кўрсаткичларини ҳисоблаш усулларини (математик моделлаштириш, эконометрик прогнозлаш, эксперт баҳолари, трендлар ва сценарийларни тайёрлаш) қўллаш;

– келгусида Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари бюджет ресурсларининг ҳажми ва уларнинг шаклланиш маибалари аниқлаш бўйича ҳисоб-китобларни юритиш;

– Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари бюджетлари лойиҳасини тузишда қатнашиш;

– Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари бюджетлари лойиҳаларини тузиш бўйича республика ва ҳудудий даражадаги жамғармалар фаолиятида қатнашиш;

– Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари иқтисодий кўрсаткичларини ҳисоблаш усулларини қўллаш **қобилиятларига эга бўлиши лозим.**

Ҳисоб, таҳлил ва назорат фаолиятида:

– касбий фаолият соҳаси бўйича қўйилган масалаларни ҳал қилиш учун зарур статистик маълумотларни йиғиш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш усулларини билиш;

– ҳисоб-китобларни таҳлил қилиш ва ўз ечимини асослаш, молиявий ва иқтисодий маълумотларни қайта ишлаш учун турли воситалардан фойдаланиш;

– зарурий статистик маълумотларни тўйлаш, уларни қайта ишлаш, таҳлил қилиш ва талаб этилган таҳлилий ҳисобот ёки умумлаштирилган қисқача маълумот шаклида тақдим этиш;

– молиявий-иқтисодий жараёнларининг тавсифи асосида стандарт шаклдаги, назарий ва эконометрик моделларни яратиш, улардан олинган натижаларни таҳлил қилиш ва изоҳлаб бериш;

– Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари бюджетларини ижро этишда бюджет ҳисобини юритиш ва ташкил этиш, халқаро стандартлар асосида бюджет ҳисоботини шакллантириш ва тақдим этиш;

– Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари бюджетлари прогнозларини тузиш ва харажатларини режалаштириш учун бухгалтерия, молиявий ва бошқа ахборотларни таҳлил қилиш ва шарҳлаш;

– ички ва ташқи омиллар таъсирини ҳисобга олган ҳолда молиявий кўрсаткичларнинг ўзгариш тенденциялари ва динамикасини таҳлил қилиш, бюджет-солиқ соҳасидаги рискларни баҳолаш;

– давлат пенсия таъминоти ва жамғариб бориладиган пенсия тизимининг ривожланиш тенденцияларини кўрсатиш учун зарур бўлган ахборотларни шарҳлаш ва таҳлил қилиш;

– хорижий ва миллий маълумотлардан фойдаланган ҳолда пенсия тизимининг фаолияти бўйича халқаро тажрибаларни таҳлил қилиш;

– таҳлилий масалаларни ҳал қилишда замонавий ахборот технологиялари ва техник воситалардан фойдаланиш;

– потенциал истеъмолчиларни маслаҳат хизмати фаолиятдан фойдаланишга қизиқтиришга, маслаҳатлар ўтказиш учун турли масалаларни белгилашга, муайян ҳолатларда экспертизалар амалга оширишга, умуман маслаҳат фаолиятига доимо тайёр бўлиш **қобилиятларига эга бўлиши лозим.**

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

– иеисия, бюджет-солиқ соҳасида кўлланиладиган турли тартиблар, усуллар, стандартлар ишлаб чиқишда қатнашиш;

– Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари даромадлари ва харажатлари ижросини ташкил этиш, улар тақчиллигини қоплаш манбаларини жалб қилиш бўйича иш юритиш;

– Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари бюджетларини ўрнатилган тартибда касса ижросини амалга ошириш;

– Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари бюджетларининг касса ижроси ҳисобини юритиш, жамғармалар маблағларини бошқариш;

– Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари бюджетлари лойиҳасини тузиш ва уларни ижро этиш босқичларида давлатнинг молиявий назорат усуллари ва механизмини билиш;

– давлат молиявий назорати хизмати томонидан амалга ошириладиган молиявий назоратнинг турлари, усуллари ва шакллари билиш;

– жамғариб бориладиган иеисия тизими фаолиятида ишлаш;

– Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари бюджетларини тузиш ва ижро этишда ички тартиб ва стандартлари ишлаб чиқиш ҳамда уларга риоя қилиниши бўйича назоратни юритиш;

– Пенсия жамғармаси ва бошқа мақсадли давлат жамғармалари маблағларидан фойдаланиш самарадорлигини оширишга қаратилган чора-тадбирларни ташкил этиш ва тайёрлаш, Пенсия жамғармаси ва бошқа давлат мақсадли жамғармалари ҳамда жамғариб бориладиган пенсия таъминоти ҳисобини юритиш ва ҳисоботини тузиш **қобилиятларига эга бўлиши лозим.**

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

– илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда таълим йўналишларидаги фанлар ва уларни ўқитиш методикасига оид мавзуларда тадқиқот олиб бориш;

– интериет тармоғида янги маълумотларни тўплаш ва таҳлил қилиш;

– таълим йўналишларидаги фанларга оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиш;

– илмий-тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, соҳа адабиётлари экспертизасини амалга оширишда қатнашиш;

– маълумотларни жамлаш, қайта тайёрлаш, илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилиш;

– тадқиқот натижалари ва ишланмаларини татбиқ этиш;

– илмий муаммолар ечими натижаларини амалиётга жорий этиш **қобилиятларига эга бўлиши керак.**

Педагогик фаолиятида (умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими тизимида):

– умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълим тизимининг таълим муассасаларида тайёргарлик йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари бўйича иқтисодий фанлардан замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб, назарий ҳамда амалий машғулотларни ўтказиш;

– ўқув жараёнини ташкил этиш ва ўтказиш, шунингдек, ўқув фани бўйича тадқиқотларда маълумотларни тўплаш, умумлаштириш ва таҳлил этиш;

– фанлар бўйича дарс машғулотларини ўтказиш учун зарур бўлган модулли тизимга асосланган ўқув-методик ҳужжатларни шакллантириш, тузиш ва уларни татбиқ этиш;

– мустақил таълим ва ижодий ёндашув орқали педагогик фаолият соҳасида ўз-ўзини мунтазам такомиллаштириб бориш *қобилиятларига эга бўлиши лозим.*

3. 5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилиши ва талабаларнинг куйидаги мажбурий фанлар блокларини ўзлаштиришини назарда тутиши зарур:

гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий;

математик ва табиий-илмий;

умумкасбий;

ихтисослик;

қўшимча.

Касб фаолияти кўникмаларини эгаллаш учун малака амалиётлари ўтилиши назарда тутилиши шарт.

Ўқув режалар мажбурий ўқув фанлари билан бир қаторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши шарт.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурлариини ўзлаштиришда талабаларнинг ўқув фанларига оид бир қанча масалалар ва муаммолар бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши лозим.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ равишда Яқуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар блоки:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг бакалавриат таълим йўналишлари ўқув режаларидаги гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фаилар блокига қўйиладиган умумий талаблар асосида белгиланади.

Математик ва табиий-илмий фаилар блоки:

умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими билаи узвийлик ҳамда узлуксизликни инобатга олган ҳолда билишининг математик усуллари, мураккаб иқтисодий тизимлар ва жараёнларни моделлаштириш тамойиллари, информатика ҳамда ахборот тўплаш, уларни қайта ишлаш ва узатиш усуллариининг жамиятдаги ўрии ва аҳамияти ҳақида олий даражадаги тасаввурларни шакллантириши;

табиий фанлариининг ўзаро фундаментал бирлиги, замонавий табиий ҳодисаларни тадқиқ этиш концепцияси, табиатдан оқилоиа фойдаланиш ва инсон фаолиятининг экологик тамойиллари, табиатга путур етказмайдиган технологиялар яратиш нстикболлари ҳақидаги илмий тасаввурларни шакллантириши;

таълим йўналиши учун зарур бўлган фундаментал фанларни чуқур ўрганишининг илмий ва назарий асосларини таъминлаши;

қоиотнинг табиий объект эканлиги ва униинг эволюцияси ҳақидаги илмий тасаввурларини шакллаитириш лозим.

Умумкасбий фаилар блоки:

математик ва табиий-илмий фаилар билан махсус фанлар ўртасида илмий ва назарий боғлиқликни таъминлаши;

таълим йўналиши ихтисослик фанлари ўрганиш ва чуқур эгаллаш учун зарур бўлган фундаментал умумқасбий билимларни, амалий кўникма ва уқувлари шакллантириши;

таълим йўналишига мувофиқ касб фаолияти соҳаларида эришилган асосий ютуқлар, муаммолар ва уларнинг ривожланиш истикболлари ҳақида тасаввур ҳосил қилиши;

иқтисодий ғояларнинг асосий оқимлари эволюциясининг хусусиятлари ва тенденциялари, миллий иқтисодиёт ва унинг макроиқтисодий ўлчамлари, иқтисодий салоҳиятдан самарали фойдаланиш муаммолари юзасидан иазарий хулосалар чиқаришга ўргатиши;

статистика амалиётида қўлланиладиган иқтисодий кўрсаткичлардан фойдаланишни ўргатиши;

макроиқтисодий кўрсаткичларни ҳисоблаш, макроиқтисодий моделларни ўзгарувчиларини аниқлаш ва теигламаларини тузиш кўникмаларини шакллантириши;

режалаштириш, ташкил этиш, мотивациялаш ва мувофиқлаштириш, бозор ҳолати ҳақида ахборот тўплаш ва қайта ишлаш, маркетинг усулларини қўллаш ва маркетинг тадқиқотларини ўтказиш, нул, банклар, қимматли қоғозлар, молия бозорлари, суғурта фаолияти кўрсаткичларини таҳлил қилиш кўникмаларини шакллантириши;

хўжалик юритувчи субъектлар маблағлари, уларнинг ташкил топиш манбалари, иқтисодий салоҳиятини баҳолаш, хўжалик субъектларида молиявий ва бошқарув ҳисобини юритиш ва таҳлил қилиш бўйича билимларини шакллантириши;

бюджет-солиқ сиёсатиинг таркиби, унинг ишлаб чиқилиши, амалга оширилиши ва асосий йўналишлари, инвестициялари жалб қилиш ва баҳолашининг стратегик ва тактик усулларини билишни;

молия тизими ва молиявий бошқарувнинг ўзига хос жиҳатлари, молиявий режалаштириш ва тартибга солиш, молиявий назорат;

ижтимоий суғурта бўйича тўловлар ва ажратмаларни ҳисоблаш ҳамда ҳисобини юритиш;

давлат мақсадли жамғармалари фаолиятини ташкил этиш ҳақида тасаввур ҳосил қилиши лозим.

Ихтисослик фанлар блоки:

тегишли бакалаврият таълим йўналиши бўйича махсус билимларни, касб фаолияти кўникмалари ва уқувларини шакллантириши;

давлат бюджети тузилмаси, унинг таркиби, даромадларининг манбалари ва харажат йўналишлари, бюджет жараёнини ташкил этиш асослари, бюджет ташкилотлари харажатларини режалаштириш ва тўловларини амалга ошириш, бюджет назоратини ташкил қилиш бўйича билимларни шакллантириши;

ижтимоий таъминотининг мазмуни, шакллари, ижтимоий таъминотни маблағ билан таъминлаш манбалари ва йўналишлари бўйича билимларни шакллантириши;

ижтимоий таъминоти тизимида давлат пенсия таъминотини бошқариш назарияси ва амалиёти, бошқариш органлари фаолияти, Пенсия жамғармасининг функционал вазибалари, ҳуқуқ ва мажбуриятлари, Пенсия жамғармаси даромадларининг шаклланиши ва харажат йўналишларини иқтисодий таҳлил қилиш бўйича кўникма ҳосил қилиши;

ижтимоий таъминот тизимида давлат неисиялари, уларнинг турлари, неисияларни тайинлаш, ҳисоблаш, тўлаш тартиблари ва механизмлари бўйича билим ва кўникмаларни шакллантириши;

таълим йўналиши негизидаги муайян магистратура мутахассислиги бўйича келгусида таълимни давом эттиришга онгли муносабатда бўлишига кўмаклашиши лозим.

Кўшимча фанлар блоки

таълим йўналиши талабаларнинг умумқасбий ва ихтисослик фанлари бўйича кўшимча равишда чуқур билим олишга бўлган эҳтиёжини қондириши;

меҳнат бозорида рақобатбардошликни таъминлаши ҳамда таълим хизматлари соҳалари ривожини жадаллаштириши;

таълим сифатига қўйилаётган талаблар ва меҳнат бозори конъюнктураси тез ўзгараётган шароитда бакалаврият таълим йўналишлари бўйича ўқув режалар ва фан дастурларининг сафарбарлиги ва мослашувчан бўлишини таъминланиши;

касбий фаолият стратегияси ва тактикасини тўғри танлай олиш, касбий нуқтан назарнинг барқарорлигини таъминлаши лозим.

Таилов фанлари:

Таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда танлов фанларининг таркиби ва уларнинг мазмунига қўйилган талаблар Олий таълим муассасаси Кенгаши томонидан белгиланади.

3.2. 5231300 – Пенсия иши бакалаврият таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкласининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 36 соатгача қилиб белгиланиши мумкин.

Фаол ва интерфаол шаклларда ўтказилаётган машғулотларнинг улуши дастурнинг асосий мақсади, талабалар контингенти хусусиятлари ва муайян фан мазмуни билан аниқланади. Талабаларнинг академик гуруҳлари учун маъруза соатлари ҳажми аудитория вақтининг 50 фоизидан ошмаслиги керак. Фан мавзуларининг камида 25 фоизи (умумий юклама ҳажмига нисбатан) мустақил таълим тарзида ўзлаштирилиши лозим.

Ўқишнинг норматив муддати тўрт йил бўлгани ҳолда ўқув жараёни 204 ҳафта давом этиши зарур.

Ўқув даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланади:

назарий таълим –	63 - 70%;
аттестация –	8 - 10 %;
таътил –	12 - 16 %;
малака амалиёти –	6 - 12 %;
битирув малакавий иши –	2 - 3%.

Назарий таълим ҳажми “Ижтимоий соҳа, иқтисод ва ҳуқуқ” билим соҳасига мувофиқ фанлар блоклари бўйича қуйидагича тақсимланади:

гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар –	15 - 20 %;
математик ва табиий-илмий фанлар –	10 - 15 %;
умумкасбий фанлар –	50 - 55 %;
ихтисослик фанлар –	10 - 15 %;
қўшимча фанлар –	5 - 7 %.

Ўқув йилида таътил даврининг умумий ҳажми 6 - 10 ҳафта қилиб белгиланади.

Библиографик маълумотлар

УДК 002: 651. 1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

пенсия, ижтимоий таъминот тизими, пенсия таъминоти, давлат пенсиялари турлари, давлат ижтимоий суғуртаси, ёшга доир пенсиялар, боқувчисини йўқотганлик учун пенсиялар ва нафақалар, ногиронлик пенсиялари ва нафақалари, пенсия таъминотини тартибга солувчи ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлар, имтиёзли пенсиялар, иш ҳақи, иш ҳақининг яқка тартибдаги коэффициенти, ўртача ойлик иш ҳақи, пенсиянинг таянч миқдори, иш стажи, махсус иш стажи, пенсияга оид ҳужжатлар йиғмажилди, пенсияга устама ҳақ, пенсияга қўшимча ҳақ, яқка тартибдаги ҳисобга олиш, пенсия тайинловчи органлар, яшаш жойи, қонуний вакил, пенсияга оид ҳужжатлар йиғмажилди турадиган жой, пенсия тайинлашни сўраб мурожаат этиш, баид шахс, ходимнинг қарамоғидаги оила аъзоси, ижтимоий нафақа, Пенсия жамғармаси, аҳоли, ваколат, даромад, харажат, Ғазначилик, ҳарбий хизматчилар пенсия таъминоти, жамғариб бориладиган пенсия таъминоти, жамғариб бориладиган ихтиёрий пенсия бадаллари, жамғариб бориладиган мажбурий пенсия бадаллари, шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварағи, жамғариб бориладиган пенсия дафтарчаси.

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги

Олий ва ўрта махсус касб-хунар таълими

Ривожлантириш маркази

Директор проф. Б.Х.Рахимов

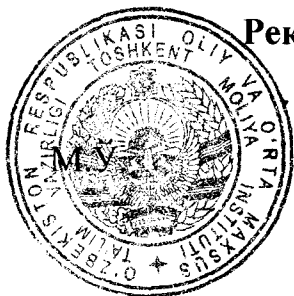
2016 йил « 11 » феврал

М.Ў.

Тошкент молия институти

Ректор проф. Б.А.Бегалов

2016 йил « 10 » феврал

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги хузуридаги

бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси

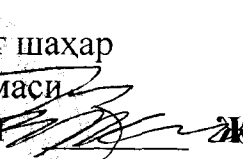
ижро этувчи директори

 Д.Ш.Султаев

2016 йил « 15 » феврал

М.Ў.

Ўзбекистон Республикаси Молия
вазирлиги хузуридаги бюджетдан
ташқари Пенсия жамғармаси

Тошкент шаҳар
Бошқармаси
Бошлиғи

Ж.М.Зуфаров

2016 йил « 15 » феврал

М.Ў.

Ўзбекистон Республикаси Молия
вазирлиги хузуридаги бюджетдан
ташқари Пенсия жамғармаси

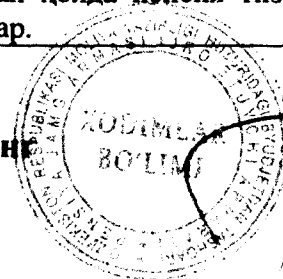

 Д.Т.Гафурова

М.Ў.

		<p>текшириш;</p> <ul style="list-style-type: none"> - пенсиялар тайинлаш бўйича комиссиялар қарорлари асосида қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда пенсияларни тайинлаш ва уларни қайта ҳисоблаб чиқиш; - пенсиялар ва ижтимоий нафақалар тайинлаш учун ҳужжатларни расмийлаштиришнинг қонун ҳужжатларида белгиланган тартибига риоя этилишини назорат қилиш; - ташкилотлар, яққа тартибдаги тадбиркорлар ва деҳқон хўжаликлари аъзолари томонидан тақдим этилган пенсиялар, давлат ижтимоий сугуртаси бўйича нафақалар олиш ҳуқуқини берадиган ҳужжатларнинг ишончлилигини текшириш; - пенсиялар ва ижтимоий нафақаларни ҳисоблаб чиқиш бўйича операцияларни амалга ошириш ва уларни тўлаш юзасидан топшириқларни расмийлаштириш; - алоқа ташкилотлари, банклар томонидан пенсиялар ва ижтимоий нафақаларнинг ўз вақтида ва тўғри етказиб берилиши ҳамда тўланиши юзасидан мониторинг ва назоратни амалга ошириш; - фуқароларга бола туғилганда бериладиган нафақалар ва дафи маросими нафақаларини ҳисоблаш; - бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси бюджетдан амалга ошириладиган тўловларга харажатларни молиялаштириш тартибларини билиш; - пенсия таъминотининг ягона ахборот тизимидан самарали фойдаланиш; - ПК “Пенсия” дастурий мажмуида ишлаш кўникмаларига эга бўлиш; - пенсия тизими соҳасига оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқишда қатнашиш, фуқаролар пенсия таъминоти масалалари бўйича замонавий назарий ишланмаларни ва хорижий тажрибани ўрганиш; - пенсия тизими соҳасида иш сифати учун масъулиятни ҳис қилиш, ўз билимлари ва маҳоратидан сифатни бошқариш бўйича фойдалана олиш; - пенсия тизими соҳасига оид муаммоларини еча олиш; - илмий манбаларга асосланган ҳолда пенсия тизимида инновацион ва фундаментал тадқиқотлар олиб бориш ва бошқалар.
--	--	---

**Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги
бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси ижро этувчи аппаратининг
Пенсия таъминотини ташкил этиш бошқармаси бошлиғи**

Ш. Давронов

Тошкент молия институтининг 5231300 – “Пенсия иши” бакалаврият таълим йўналиши ва 5A231301 – “Пенсия иши” магистратура мутахассислиги бўйича малака талабларини ишлаб чиқувчилар ва кадрлар истеъмолчилари ўртасида

КЕЛИШУВ ДАЛОЛАТНОМАСИ

Тошкент шаҳри

“25” февраль 2016 й.

Биз, қуйида имзо чекувчилар – Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси ижро этувчи аппаратининг Пенсия таъминотини ташкил этиш бошқармаси бошлиғи Ш.Давронов, бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг Тошкент шаҳар бошқармаси бошлиғи Ж.Зуфаров, бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси Юнусобод туман бўлими бошлиғи Д.Гафурова ва Тошкент молия институтининг ўқув ишлари бўйича проректори О.Ортиқов, мазкур келишув далолатномасини қуйидагилар ҳақида туздик:

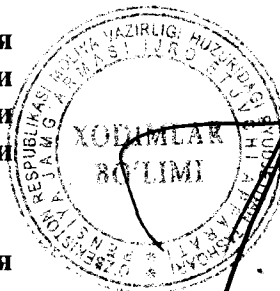
1. 5231300 – “Пенсия иши” бакалаврият таълим йўналиши ва 5A231301 – “Пенсия иши” магистратура мутахассислиги малака талаблари Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2016 йил 11 февралдаги “Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг 2016 йил 5 февралдаги 07/1-73-сонли топшириғи ижроси тўғрисида”ги 66-сонли буйруғига асосан Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази ҳамда Тошкент молия институти томонидан ишлаб чиқилган.

2. Юқорида номлари қайд этилган малака талабларини ишлаб чиқишда Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси мутахассислари ўз фикр-мулоҳазалари билан иштирок этганлар.

3. 5231300 – “Пенсия иши” бакалаврият таълим йўналиши ва 5A231301 – “Пенсия иши” магистратура мутахассислиги малака талаблари кадрлар истеъмолчиси – Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси мутахассислари томонидан мазмунан ўрганилди ҳамда уларни оптималлаштириш мақсадида билдирилган таклифлар малака талабларини мукамаллаштиришда инобатга олинди.

4. Юқоридагилардан келиб чиққан ҳолда, мазкур малака талабларини ўқув жараёнига татбиқ этиш мумкин, деб ҳисоблаймиз.

Ўзбекистон Республикаси Молия
вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари
Пенсия жамғармаси ижро этувчи
аппаратининг Пенсия таъминотини
ташкил этиш бошқармаси бошлиғи

Ш. Давронов

Ўзбекистон Республикаси Молия
вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари
Пенсия жамғармаси Тошкент шаҳар
бошқармаси бошлиғи

Ж. Зуфаров

Ўзбекистон Республикаси Молия
вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари
Пенсия жамғармаси Юнусобод туман
бўлими бошлиғи

Д. Гафурова

Тошкент молия институтининг ўқув
ишлари бўйича проректори

О. Ортиқов

**Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги
Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимни ривожлантириш маркази,
Тошкент молия институти ва турдош олий таълим муассасалари билан
ҳамкорликда ишлаб чиқилган таълим йўналишлари ва магистратура
мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режаларига берилган**

ТАҚРИЗ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги 3-сонли Қарори, Вазирликнинг 2016 йил 11 февралдаги “Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг 2016 йил 5 февралдаги 07/1-73-сонли топшириғи ижроси тўғрисида”ги 66-сонли буйруғи билан тасдиқланган чора-тадбирлар дастуридаги 14-бандининг ва 2016 йил 1 мартдаги “Халқаро тажрибалар асосида ишлаб чиқилаётган таълим йўналишлари, магистратура мутахассисликлари ҳамда қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишларининг ўқув режалари экспертизасини ташкил этиш тўғрисида”ги 89-сонли буйруғи ижросини таъминлаш мақсадида Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимни ривожлантириш маркази Тошкент молия институти ҳамда турдош олий таълим муассасалари билан биргаликда ташкил қилинган ишчи-гуруҳлар томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га муvрфиқишлаб чиқилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари ишлаб чиқилди. Малака талабларини ишлаб чиқишда давлат таълим стандартини ишлаб чиқиш асослари, қўллаиш соҳаси, атамалар, таърифлар, қисқартмалар, йўналишнинг тавсифи, йўналишнинг касбий фаолиятлари тавсифи, бакалавр ва магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талаблар, бакалаврият таълим дастурларининг мазмуни ва қомпонентлари, бакалавр ва магистрларнинг таълим дастурларини ўзлаштириш бўйича амалга ошириладиган шароитларга белгилаиnган талаблар, таълим дастурларининг татбиқ этилиши, ўқув жараёнини педагогик кадрлар билан таъминлаш бўйича талаблар, таълим жараёнини ўқув-методик ва ахборот ресурслари билан таъминлаш талаблари, ўқув жараёнининг моддий-техника базаси бўйича талаблар, кадр тайёрлаш сифати ва олий таълим муассасалари фаолиятини баҳолаш, эслатма, иловалар, библиографик маълумотлар, ишлаб чиқувчилар, асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари билан келишилганлигини тасдиқловчи муҳр ва имзолар ўз ифодасини топган.

Мамлакат ижтимоий-иқтисодий тараққиётининг истиқболлари, жамият эҳтиёжи, фан, техника, теҳнология ва маданият ютуқлари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳон тендеицияларидаи келиб чиқиб, иқтисодиёт соҳаларининг модернизациялашув шароитида кадрлар истеъмолчиларининг талабларини олий таълим мазмунига тезкор жорий этилишига тегишли шароитлар яратиш, олий таълим давлат таълим стандартларини халқаро амалиётдаги академик стандартлар билан уйғуиаштириш ҳамда уларнинг узвийлигини таъминлашга асосий эътибор қаратилмоқда. Тошкент молия институти ва турдош олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган барча таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари меъёр талабларига жавоб беради. Ушбу малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқишда Яиоининг Кеио Уииверситети профессори Н.Усуда, Англиянинг Бас Уииверситети профессори Иаи Кроуфорд, Лондон Ллойд сиидикати профессори Ж.Гришин ва Яиоининг Васеда Уииверситети профессори Т.Китамура ва бошқа

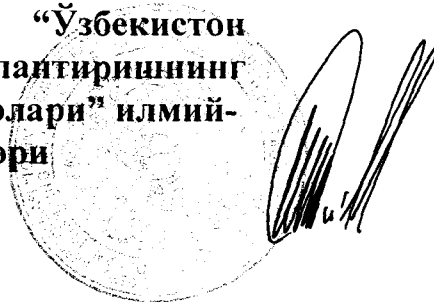
чел эл мутахассисларининг таклифи ва ижобий хулосаси олинди. Улар олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига мос равишда иктисодиётда олиб борилаётган ислохотлардан келиб чиқиб, олий таълим муассаларида замонавий инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларни тайёрланадиган кадрларга етказишга мўлжаллашган.

Юқоридагиларни инобатга олиб, қуйидаги олий таълим йўналишлари (мутахассисликлари)нинг Классификаторига мос равишда таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари ТДИУ хузуридаги “Ўзбекистон иктисодиётини ривожлантиришни илмий асослари ва муаммолари” илмий-тадқиқот Марказида кўриб чиқилди:

Т/р	Йўналиш ва мутахассислик номи		Бакалаврат таълим йўналиши	Магистратура мутахассисликлари
			5-босқич	5А-босқич
1.	Таълим йўналиши:	Касб таълими (5230600 - Молия)	5111000	
2.		Касб таълими (5230700 - Банк иши)	5111000	
3.		Касб таълими (5230900 - Бухгалтерия ҳисоби ва аудит)	5111000	
4.		Касб таълими (5231200 - Суғурта иши)	5111000	
5.	Мутахассислик:	Иктисодиёт (ижтимоий соҳа бўйича)		5А230102
6.	Таълим йўналиши:	Менежмент (хизматлар соҳаси)	5230200	
7.	Мутахассислик:	Менежмент (хизматлар соҳаси)		5А230201
8.	Таълим йўналиши:	Молия	5230600	
9.	Мутахассислик:	Давлат молиясини бошқариш		5А230601
10.		Корпоратив молия ва қимматли қоғозлар бозори (соҳалар бўйича)		5А230602
11.		Инвестицияларни бошқариш (тармоқ ва соҳалар бўйича)		5А230603
12.		Халқаро молия		5А230604
13.	Таълим йўналиши:	Банк иши	5230700	
14.	Мутахассислик:	Банк иши (фаолият турлари бўйича)		5А230701
15.	Мутахассислик:	Банк ҳисоби ва аудит		5А230702
16.	Таълим йўналиши:	Бухгалтерия ҳисоби ва аудит (тармоқлар бўйича)	5230900	
17.	Таълим йўналиши:	Бухгалтерия ҳисоби ва аудит (темир йўл транспорти)	5230900	
18.	Мутахассислик:	Бухгалтерия ҳисоби (тармоқлар ва соҳалар бўйича)		5А230901
19.		Бухгалтерия ҳисоби (темир йўл транспорти)		5А230901
20.		Аудит (тармоқлар ва соҳалар бўйича)		5А230902
21.		Бюджет ҳисоби ва назорати		5А230903
22.	Таълим йўналиши:	Суғурта иши	5231200	
23.	Мутахассислик:	Суғурта иши		5А231201
24.	Таълим йўналиши:	Пенсия иши	5231300	
25.	Мутахассислик:	Пенсия иши		5А231301
26.	Таълим йўналиши:	Баҳолашиши	5231500	
27.	Мутахассислик:	Баҳолаш иши ва риелторлик (объектлар бўйича)		5А231501
28.	Таълим йўналиши:	Давлат бюджетининг газна ижроси	5232000	
Жами: 28 та (Бак.: 13 та, Маг.: 14 та)				

Умуман олганда, таянч олий таълим муассасаси сифатида Тошкент молия институтини томонидан ишлаб чиқилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режаларига ўрнатилган тартибда тасдиқланиши ва амалиётга татбиқ этилишини мумкин, деб ҳисоблаймиз.

ТДИУ . ҳузуридаги “Ўзбекистон
иқтисодиётини ривожлантиришнинг
илмий асослари ва муаммолари” илмий-
тадқиқот Маркази директори

Ш.Р.Ражаббаев

**ЎЗБЕКИСТОИ РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС, КАСБ-ХУНАР
ТАЪЛИМИ ЎҚУВ-УСЛУБИЙ БИРЛАШМАЛАР ФАОЛИЯТИНИ
МУВОФИҚЛАШТИРУВЧИ КЕИГАШИИНИНГ “ИҚТИСОД” ЎҚУВ-УСЛУБИЙ
БИРЛАШМАСИИНИНГ ЙИГИЛИШИ БАЎИИОМАСИДА
КЎЧИРМА**

Тошкент шаҳри

“ 9 ” март 2016 йил

Қатнашдилар: Бирлашма раиси – проф. М.Р.Болтабаев

Аъзолари: доц.Б.Усманов, доц.О.Ортиқов, проф.Н.Хайдаров,
проф.Ш.Эргашхўжаева, проф.Б.Хасанов, проф.И.Йўлдошев, проф.А.Кучаров,
проф.А.Жўраев, проф.А.Омонов, доц.Р.Холбеков, доц.Д.Саидов, доц. Б.Бобоев,
доц.М.Асқарова, доц.Н.Мажидов, доц.О.Кулжоиов, доц.И.Кўзиев, доц.Л.Зойиров,
доц.А.Аюбжоиов, доц.И.Абдурахмонов, доц.М.Шоюсуиова, доц.Қ.Хакбердиев,
доц.И.Кўзиев, доц.К.Шарифходжаева, доц.Б.Маматов, доц. У.Якубов, доц.Г.Мелибоева,
илмий котиб Ғ.Захидов

К У И Т А Р Т И Б И :

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги 3-соили Қарори, Вазирликнинг 2016 йил 11 февралдаги “Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг 2016 йил 5 февралдаги 07/1-73-соили тоишириғи ижроси тўғрисида”ги 66-соили буйруғи билан тасдиқланган чора-тадбирлар дастуридаги 14-бандининг ва 2016 йил 1 мартдаги “Халқаро тажрибалар асосида ишлаб чиқиладиган таълим йўналишлари, магистратура мутахассисликлари ҳамда қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишларининг ўқув режалари экспертизасини ташкил этиш тўғрисида”ги 89-соили буйруғи ижросини таъминлаш мақсадида Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунарс таълимийи ривожлантириш маркази Тошкент молия институти ҳамда турдош олий таълим муассасалари билан биргаликда ташкил қилинган ишчи-гуруҳлар томонидан ишлаб чиқилган “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”даги таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокама қилиш ҳамда уларни тасдиқлаш учун тавсия этиш.

Э Ш И Т И Л Д И :

проф.М.Р.Болтабаев – Ўқув-услубий бирлашма раиси. Ўзбекистон Республикасининг тараққиёти ва истиқболлини таъминлаш мақсадида иқтисодий, ижтимоий, сиёсий ва маданий соҳалардаги катта ўзгаришларни ҳисобга олиб, олий таълим тизимида ҳам улкан ислохотлар йўлга қўйилдики, бунда олий таълим йўналишлари (мутахассисликлари)нинг янгилаиғи Классификаторида кадрларни тайёрлаш, жаҳон тажрибалари, мамлакат ва жамият манфаатларидан келиб чиққан ҳолда, таълим йўналишлари (мутахассисликлари)ни тегишли соҳаларга мувофиқлик нуқтаи назаридан унификациялаимоқда. Шундан келиб чиқиб, Таянч олий таълим муассасаси сифатида Тошкент молия институти ва турдош олий таълим муассасаларининг етакчи профессор-ўқитувчилари иштирокида махсус ишчи гуруҳ аъзолари томонидан таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари ишлаб

чиқилди. Уларга турдош олий таълим муассасаларидан, вазирлик ва идоралар кадрлар истеъмолчилари сифатида тақризлар олинди.

Сизлардаи ушбу тайёрланган бакалаврият таълим йўналиши ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокама қилиб, ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришлариингизни сўраймай.

С Ў З Г А Ч И Қ Д И Л А Р :

1. Проф. Н.Хайдаров – Ўқув-услубий бирлашма аъзоси. Мамлакат ижтимоий-иқтисодий тараққиётининг истиқболлари, жамият эҳтиёжи, фаи, техника, теҳнология ва маданият ютуқлари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳои тенденцияларидан келиб чиқиб, иқтисодиёт соҳаларининг модернизациялашув шароитида кадрлар истеъмолчиларининг талабларини олий таълим мазмунига тезкор жорий этилишига тегишли шароитлар яратиш, олий таълим давлат таълим стандартларини халқаро амалиётдаги академик стандартлар билан уйғунлаштириш ҳамда уларнинг узвийлигини таъминлашга асосий эътибор қаратилмоқда. Тошкент молия институтини ва турдош олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари томонидаи ишлаб чиқилган барча таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари меъёр талабларига жавоб беради. Ушбу малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқишда Япониянинг Кеио Университетини профессорини Н.Усуда, Англиянинг Бас Университетини профессорини Иан Кроуфорд, Лондон Ллойд синдикатини профессорини Ж.Гришини ва Япоиниянинг Васеда Уиниверситетини профессорини Т.Китамура ва бошқа чел эл мутахассисларининг таклифи ва ижобий хулосасини олиди.

Улар олий таълим йўналишлари ва мутахассисликларини классификаторига мос равишда иқтисодиётда олиб борилаётган ислохотлардан келиб чиқиб, олий таълим муассасаларида замонавий инновацион теҳнологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларини тайёрлаидаигаи кадрларга етказишга мўлжаллаиған. Шунинг учун ишлаб чиқилган барча малака талаблари ва ўқув режаларини маъқуллайман ва тасдиқлаш учун тавсия этаман.

2. проф. А.Кучаров, проф. А.Жўраев, доц.Б.Маматов, доц.Д.Саидов, доц.И.Кўзиев - Ўқув-услубий бирлашма аъзолари ҳам сўзга чиқиб, Тошкент молия институтини ва турдош олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари томонидаи ишлаб чиқилган барча таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари замонавий талаблар асосида ёзиб тайёрлаиған, уларда иқтисодиётнинг соҳаларидаги ислохотлар ииобатга олингаилигини таъкидладилар.

Шуингдек, Тошкент молия институтини ва турдош олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган барча таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари тасдиқлаш учун тавсия этдилар.

3. Доц. Б.Усмаинов – Ўқув-услубий бирлашма аъзоси. Тошкент молия институтини ва турдош олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари томонидаи ишлаб чиқилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари олий таълим талаблари асосида тузилган. Фаи дастурларини ишлаб чиқиш жараёнида ривожланган мамлакатларининг тажрибалари ииобатга олинган. Шунинг учун муҳокамага қўйилган барча фаи дастурларини маъқуллаш ва тасдиқлаш учун тавсия этиш керак деб ҳисоблайман.

Юқоридагиларини ииобатга олиб, қуйидаги олий таълим йўналишлари(мутахассисликларини)нинг янгиланган Классификаторига мос равишда

таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режаларини “Иқтисод” ўқув-услубий бирлашмасида кўриб чиқиб, тасдиқлаш учун тавсия этишлариниғизни сўраймай:

Т/р	Йўналиш ва мутахассислик номи		Бакалаврият таълим йўналиши	Магистратура мутахассисликлари
			5-босқич	5А-босқич
1.	Таълим йўналиши:	Касб таълими (5230600 - Молия)	5111000	
2.		Касб таълими (5230700 – Банк иши)	5111000	
3.		Касб таълими (5230900 – Бухгалтерия ҳисоби ва аудит)	5111000	
4.		Касб таълими (5231200.- Суғурта иши)	5111000	
5.	Мутахассислик:	Иқтисодиёт (ижтимоий соҳа бўйича)		5А230102
6.	Таълим йўналиши:	Менежмент (хизматлар соҳаси)	5230200	
7.	Мутахассислик:	Менежмент (хизматлар соҳаси)		5А230201
8.	Таълим йўналиши:	Молия	5230600	
9.	Мутахассислик:	Давлат молиясини бошқариш		5А230601
10.		Корпоратив молия ва қимматли қоғозлар бозори (соҳалар бўйича)		5А230602
11.		Ивестицияларни бошқариш (тармоқ ва соҳалар бўйича)		5А230603
12.		Халқаро молия		5А230604
13.	Таълим йўналиши:	Банк иши	5230700	
14.	Мутахассислик:	Банк иши (фаолият турлари бўйича)		5А230701
15.	Мутахассислик:	Банк ҳисоби ва аудит		5А230702
16.	Таълим йўналиши:	Бухгалтерия ҳисоби ва аудит (тармоқлар бўйича)	5230900	
17.	Таълим йўналиши:	Бухгалтерия ҳисоби ва аудит (темир йўл транспорти)	5230900	
18.	Мутахассислик:	Бухгалтерия ҳисоби (тармоқлар ва соҳалар бўйича)		5А230901
19.		Бухгалтерия ҳисоби (темир йўл транспорти)		5А230901
20.		Аудит (тармоқлар ва соҳалар бўйича)		5А230902
21.		Бюджет ҳисоби ва назорати		5А230903
22.	Таълим йўналиши:	Суғурта иши	5231200	
23.	Мутахассислик:	Суғурта иши		5А231201
24.	Таълим йўналиши:	Пенсия иши	5231300	
25.	Мутахассислик:	Пенсия иши		5А231301
26.	Таълим йўналиши:	Баҳолаш иши	5231500	
27.	Мутахассислик:	Баҳолаш иши ва риэлторлик (объектлар бўйича)		5А231501
28.	Таълим йўналиши:	Давлат бюджетининг ғазна ижроси	5232000	
	Жами: 28 та (Бак.: 13 та, Маг.: 14 та)			

ЙИҒИЛИШ ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Турдош олий таълим муассасалари вакилларини ҳамда кадрлар истеъмолчиларини жалб этган ҳолда Тошкент молия институти профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги “Вазирлар Маҳкамасининг “Олий таълимнинг Давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида” 2001 йил 16 августдаги 343-сон қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сонли қарори меъёрлари ва Вазирлик томонидан тасдиқланган тамойиллар асосида ишлаб чиқилганлиги инобатга олинсин.

2. Ишлаб чиқилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режаларини лойиҳаларини ўрнатилган тартибда тасдиқлаш учун маифаатдор вазирликлар (идоралар) ҳамда асосий иш берувчи субъектлар ва илмий тадқиқот институтларида экспертизадан ўтказилгани эътироф этилсин.

3. Ишлаб чиқилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг ўқув режаларида кўрсатилган фанларининг услубий таъминоти ўрганилиб чиқилсин.

4. Малака талаблари ва ўқув режалари охириги лойиҳаларини ишлаб чиқишда шунингдек фанларининг услубий таъминотини яратишда экспертиза натижасида мутахассислар томонидан аниқлашган камчилик ва тақлифлар инобатга олинсин.

5. Ишлаб чиқилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режаларини ўриятилган тартибда тасдиқлатишга тавсия этилиши учун Вазирлик ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашига тақдим этилсин.

Ўқув-услубий бирлашма кенгаши

проф. М.Р.Болтабаев

Бирлашма котиби

Ғ.Э.Захидов

5231300 – Пенсия иши таълим йўналиши бўйича бакалавриат давлат таълим стандартининг халқаро миқёсидаги бошқа таълим стандартлари билан қиёсий таққослаш

Бакалавриатда таълим жараёнининг умумий кўрсаткичлари

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси (бакалавриат)	Seoul National University (South Korea)	University of California Berkeley (USA)
1.	Бошланиши	3 йил ўрта-махсус таълимдан сўнг	Умумий ўрта таълимдан сўнг	Умумий ўрта таълимдан сўнг
2.	Давомийлиги	4 йил	4 йил	3 йил
3.	Таълим олувчилар сони	1 - (талабга мувофиқ)	10-20	20-25
4.	Ўтиш жойлари	Тошкент молия институти, Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети	Social welfare (ижтимоий фаровонлик) йўналишида– гуруҳларга тақсимлаб	Social Welfare факультетида (тегишли халқаро гуруҳларда)
5.	Таълим берувчилар	Мос мутахассислик бўйича фан доктори илмий даражаси ёки мутахассислар тайёрловчи кафедра бўйича ушбу таълим муассасасида фаолият кўрсатувчи илмий даража ва илмий уивонга эга бўлган профессор-ўқитувчилар (шунингдек, ишлаб чиқаришдан малакали мутахассислар таклиф этилиши мумкин)	Мос мутахассислик бўйича илмий даражага ва магистр даражасига эга бўлган етакчи мутахассислар	University of California “Social Welfare” факультети профессор-ўқитувчилари ҳамда халқаро даражага эга профессорлар
6.	Таълим жараёнини кузатиш ва назорат қилиш	Қуйидаги тартибда амалга оширилади: Бакалавриат бўлими - мутахассис тайёрлаш кафедраси мудири-факультет декани, талаба.	Тегишли факультет ва масъул мутахассислик кафедраси (Pensions, Aging and Retirement)	Тегишли факультет ва масъул мутахассислик кафедраси (Social Welfare)

Бакалавриатда таълим жараёнинг таркиби

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси	Seoul National University (South Korea)	University of California Berkeley (USA)
1.	Назарий таълим	Ўқув режада белгиланган соатлар ва намунавий ўқув дастуридаги мавзулар бўйича ўтказилади.	Тегишли фан дастурлари асосида амалга оширилади.	Университетда таълим жараёнида мажбурий (core) ва танлов фанлари (optional) “кредит”лар тарзида белгиланган. Яъни, бир ҳафтада 1 аудитория машғулоти - 3 «кредит», бир ҳафтада 2 аудитория машғулоти - 6 «кредит» ва ҳ.к.
2.	Амалий таълим	Ўқув дастурида кўрсатилган мавзулар ва уларга ажратилган соатлар бўйича.	Амалий машғулотлар маърузалар ўтиб бўлингандан кейин амалга оширилади ҳамда охирида барча талабалар имтихон топширади.	
3.	Илмий – тадқиқот ишлари	Бакалавриатда таълим олувчилар танлаган мавзуси бўйича битирув малакавий ишини амалий маълумотлар асосида амалга оширади. Кафедра ёки бошқа ишлаб чиқариш муассасалари ходимлари илмий раҳбар этиб тайинланади.	Таълим тугашида талабалар ўзларининг илмий лойиҳаларини тайёрлайдилар ҳамда химоя қиладилар.	Илмий лойиҳа факультет профессор-ўқитувчилари раҳбарлигида бажарилади. Бакалавриатни муваффақиятли тамомлаш учун ҳар бир талаба камида 90 кредит тўйлаши, яъни ўтилган курслар бўйича 60 кредит, илмий лойиҳа эса 30 кредит тўйлаши керак бўлади. Сўнгида ҳар бир талаба ўзининг мавзуси бўйича янгилик яратиши талаб этилади.
4.	Мустақил таълим	Талабалар назарий машғулотлар, амалий кўникмалар бўйича асосий база ва бошқа жойларда яратилган шароитлардан (таркатма материаллар, амалий маълумотлар, кутубхона, интернет тармоғи) фойдаланган ҳолда ўз билимларини оширишлари мумкин.	Мустақил таълим алоҳида назарда тутилмаган. Чунки булар юз фоиз тўлов асосида ўқнтилади.	Университетда мустақил таълим назарда тутилмаган, чунки таълим дастури тўлиқ контракт асосида олиб борилади.
5.	Таълим жараёнида баҳолаш	Талабаларнинг назарий ва амалий кўникмалар, илмий-тадқиқот ишлари бўйича билимларини баҳолаш тизими асосида жорий, оралик, якуний баҳо кўринишида ва ҳар ярим йиллик ва йиллик аттестация кўринишида амалга оширилади. Якуний давлат имтихон саволлари оғзаки, тест кўринишида ва амалий кўникмаларни намоиш этиш кўринишида талаб қилинади.	Лойиҳаларни химоя қилиш орқали курс якунланади. Узлуксиз баҳолаш тизими назарда тутилмаган.	Таълим жараёни икки хил усулда назорат қилинади. Лойиҳаларни химоя қилиш ва тест орқали. Лойиҳаларни химоя қилишда талаба танлаган лойиҳаси бўйича белгиланган муддатда лойиҳа ишини (индивидуал ёки гуруҳ, яъни team-work) комиссияга топширади. Таълим жараёни тест асосида назорат қилиб борилади. Тест синовлари 3 соат давом этади. Тестлар инглиз тилида ўтказилади. Тест синовлари танланма асосида ўтказилмайди.

Бакалавриатда таълим жараёнинг мазмуни ва давомийлиги

Ўзбекистон Республикаси Тошкент молия институтининг 5A231301-Пенсия ишчи йўналиши	Муддати	Seoul National University (South Korea)	University of California Berkeley (USA)
Информацион-коммуникацион технологиялари	280	Digital Computer Concept and Practice (Рақамли компьютер тушунчаси ва амалиёти)	Society and technology (Жамият ва технология)
Иқтисодчилар учун математика	224	Calculus for Humanities and Social Sciences (Гуманитар ва ижтимоий фанлар учун математика)	Applied econometrics and Public policy (Амалий эконометрия ва давлат сиёсати)
Молия математикаси	56		
Иқтисодиёт назарияси	254	-	Economic Theory – Micro (Иқтисод назарияси-Микро) Economic Theory – Macro (Иқтисод назарияси-Макро)
Минтақавий иқтисодиёт	112	Fundamentals of geography (География асослари)	-
Микроиқтисодиёт	198	-	Economic Theory – Micro (Иқтисод назарияси-Микро)
Макроиқтисодиёт	198	-	Economic Theory – Macro (Иқтисод назарияси-Макро)
Статистика	198	Social statistics (Ижтимоий статистика)	-
Ижтимоий сугурта	198	Insurance and Risk management (Сугурта ва риск менежменти) Social security (Ижтимоий хавфсизлик)	Social insurance (Ижтимоий сугурта)
Солиқлар ва солиққа тортиш	132	-	-
Бюджет ҳисоби	110	-	-
Молиявий менежмент	132	-	-
		-	Economic Analysis - Micro

Молиявий таҳлил	244		(Иқтисодий таҳлил-Микро) Economic Analysis - Macro (Иқтисодий таҳлил-Макро)
Пул ва банклар	132	-	-
Молия	132	Public Finance (Давлат молияси)	Public economy (Давлат иқтисодиёти)
Давлат мақсадли ва бюджетдан ташқари жамғармалар	254	-	Organizations and social institutions (Ижтимоий институтлар ва ташкилотлар)
Давлат бюджети	310	Public Finance (Давлат молияси)	Public economy (Давлат иқтисодиёти)
Ижтимоий таъминот тизимида пенсиялар	202	Theories of welfare states (Давлат бойликлари назарияси) Theories of comparative welfare state	-
Ижтимоий таъминот	244	Social security (Ижтимоий хавфсизлик)	Public assistance (Давлат ёрдами)
Пенсия жамғармаси фаолияти	122	Social welfare administration (Ижтимоий таъминот бошқармаси)	-

“Пенсия иши” кафедраси
муdiri

Б.Маматов

5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши бўйича ишлаб чиқилган малака талабларининг ишлаб чиқилишига тушунтириш хати

5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши бўйича малака талаб “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг мақсади, вазифалари ва қоидаларидан келиб чиққан ҳолда тайёрлашган. Малака талаблар таълим соҳасини тубдан ислоҳ қилиш, ривожлашган демократик давлатлар даражасида, юксак маънавий ва ахлоқий талабларга жавоб берувчи юқори малакали кадрлар тайёрлаш миллий тизимини яратишга, “Таълим тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ кадрлар тайёрлаш соҳасида рақобат муҳитини шакллантириш негизида таълим тизимини ягона ўқув-илмий-ишлаб чиқариш мажмуи сифатида изчил ривожлантиришни таъминлашга, шуниингдек, таълим-тарбияга йўналтирилган Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони ва қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорларини мукамал амалга оширилишига қаратилган.

Малака талабларда таълимнинг устуворлиги: унинг ривожланишининг биринчи даражали аҳамиятга эга эканлиги; билим, таълим ва юксак интеллектнинг нуфузи; таълимнинг ирсониарварлашуви; инсон қобилиятларининг очилиши ва унинг таълимга бўлган турли-туман эҳтиёжларининг қондирилиши; миллий ва умумбашарий кадрлар устуворлигининг таъминлаиши; инсон, жамият ва атроф-муҳит ўзаро муносабатларининг уйғунлашуви; таълим олувчиларда эстетик бой дуиёқарашни ҳосил қилиш, уларда юксак маънавий, маданий ва ижодий фикрлашни шакллантириш; таълимнинг миллий йўналтирилганлиги; таълимнинг миллий тарих, халқ анъаналари ва урф-одатлари билан узвий уйғунлиги; Ўзбекистон халқларининг маданиятини сақлаб қолиш ва бойитиш, таълим ва тарбиянинг узвий боғлиқлиги ҳамда бу жараёнининг ҳар томонлама баркамол инсонни шакллантиришга йўналтирилганлиги; иқтидорли ёшларни аниқлаш ва уларга таълимнинг энг юқори даражасида фундаментал ва махсус билим олишлари учун шарт-шароитлар яратиш каби миллий мустақиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, халқнинг теран ителлектуал имкониятлари ва умуминсоний кадрлар тамойиллари ҳисобга олинган.

Малака талаб асосида таълим олувчиларда пенсия соҳасида, хусусан, давлат пенсия таъминоти тизимида чуқур билим, ижодий қобилиятни намоён этиш, мустақил фикрлаш, интеллектуал жиҳатдан ривожланиш, илғор технология соҳасида иедагог кадрларнинг малакасини бевосита ишлаб чиқариш (хизмат кўрсатиш)да мунтазам равишда ошириб бориш ҳамда юксак касбий малакавий кўникма шаклланиши таъмиланган.

5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши бўйича малака талаблар халқаро тажриба, техника, технологиялар, фан ривожланиши даражаси, кадрлар тайёрлашга нисбатан амалиёт томонида кўйиладиган талаблар ҳисобга олинган ҳолда илмий асослашган. Малака талаблар халқаро миқёсидаги ривожланган демократик давлатлар таълим стандартлари билан қиёсий таққосланган. Унда бакалавриат таълим йўналишида таълим жараёнининг умумий кўрсаткичлари (таълимнинг бошланиши, давомийлиги, таълим олувчилар сони, машғулотлар ўтиш жойлари, таълим берувчилар, таълим жараёнини кузатиш ва назорат қилиш), таълим жараёнининг таркиби (иазарий таълим, амалий таълим, илмий-тадқиқот ишлари, мустақил таълим, таълим жараёнида баҳолаш) ҳамда таълим жараёнининг мазмуни ва давомийлиги (фанлар рўйхати ва уларнинг ўқитилиш муддати) ҳисобга олинган ҳолда қиёсий таҳлил этилган. Малака талабларда таълим олувчилар ва битирувчиларни тайёрлаш, таълим фаолиятининг сифатини баҳолаш мезоилари ва тартиботи белгиланган. Бакалавриат таълим йўналиши бўйича кадрлар тайёрлаш сифатини ички назорат, давлат-жамоат назорати, якуий давлат назорати ва ташқи назорат қилиш белгилаб кўйилган. Шуниингдек, малака талабларини ишлаб чиқишда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги “Вазирлар Маҳкамасининг “Олий таълимнинг Давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”

2001 йил 16 августдаги 343-сон қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сон қарориди белгиланган талаблар асос қилиб олинган.

Малака талабларда келтирилган мутахассислик фанлари блоки бўйича таълим турлари ва босқичлари турдош олий таълим муассасалари (Ўзбекистон миллий университети) ва кадрлар истеъмолчилари (Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги хузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси) билан келишилган ҳамда унинг изчиллиги, шахснинг ҳар томонлама ривожланишини ҳисобга олган ҳолда уларнинг комплекслигини таъминлашга эътибор қаратилган. Таълим йўналиши фанлари блоки бўйича бакалаврларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар ҳамда мутахассислик фаилари блокнинг зарурий мазмуни ва комионентларида илмийлик, бакалавр фаолияти илмий-тадқиқотга йўналтирилганлик жиҳатлари ўз ифодасини топган, шуниингдек, таълим турлари йўналишнинг мазмун-моҳиятини тўлиқ очиб беради. Малака талабларда таълим турлари бўйича ажратилган соатлар ҳажми ўқиш даврининг умумий ҳажми тақсмотига мос келади.

Таълим йўналиши ва малака талабнинг келишилганлиги ва изчиллиги, таълим ва тарбиянинг инсонпарвар, демократик характерда эканлиги, таълимнинг узлуксизлиги ва изчиллиги, таълим тизимининг дунёвий характерда эканлиги, таълим олишниинг ҳамма учуи очиклиги, шахснинг ҳар томонлама ривожланишини инсонпарварлик, ватанпарварлик ва байналмилалчилик руҳини ривожлайтириши, таълим ва тарбия жараёнининг мустақил фикрлайдиган, қарорлар қабул қилишга қодир, ҳар томонлама ривожланган, баркамол шахсни шакллантиришга йўналтирилганлигини ҳисобга олган ҳолда уларнинг мужассамлигини таъминлашга қаратилган.

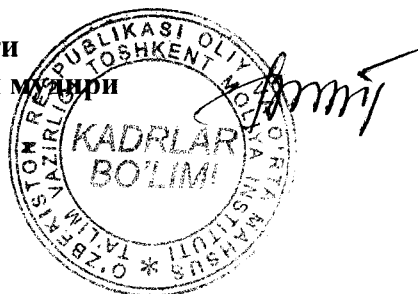
Ўқув юкласи оддийдан мураккабга қараб тузилишига эришилганлиги натижасида таълим олувчиларнинг қобилиятлари ва эҳтиёжларига боғлиқ равишда таълимининг табақалаштириш имкониятлари, ўқувчиларнинг қобилиятлари ва имкониятларига мувофиқ равишда таълимга табақалаштирилган ёндашувини жорий этиш, таълимининг илгор педагогик технологияларини, замоиавий ўқув-услугий мажмуаларни яратиш ва ўқув-тарбия жараёнини дидактик жиҳатдан таъминлаш ҳисобга олиган.

Таълим олувчиларни тайёрлашда янги ижтимоий-иқтисодий шароитларда таълимнинг талаб қилинадиган даражаси ва сифатини, кадрлар тайёрлаш тизимининг амалда фаолият кўрсатиши ва барқарор ривожланишининг қафолатларини, устуворлигини таъминловчи ҳуқуқий, моддий-техник ва ахборот базасини яратиш, таълим фаолиятининг сифатини баҳолаш мезонлари ва тартиботи белгиланган меъёр-қоидаларга мослигига эришилган.

Малака талабнинг технологиклиги – унинг бажарилишини назорат қилиш ва унинг меъёрлари ҳамда талаблари бузилишининг олдини олиш имкониятлари инобатга олинган бўлиб, 5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши бўйича малака талабларини ишлаб чиқишда муҳим аҳамият касб этган.

Мазкур 5231300 – Пенсия иши бакалавриат таълим йўналиши бўйича малака талабга тажрибада текширувдан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалиёти (фан ва ишлаб чиқариш ўртасида пухта ўзаро ҳамкорлик ва ўзаро фойдали интеграцияни таъминлаш, таълим тизимини ягона ўқув-илмий-ишлаб чиқариш мажмуи сифатида изчил ривожлантириш) фаолиятларининг илгор меъёрлари киритилган.

Тошкент молия институти
“Пенсия иши” кафедраси мудири

Б. Маматов